

2016. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamist

Ethel Roosna
eesti keele teise keelena peaspetsialist

1. Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami eesmärgid:

- 1) hinnata põhikooli riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust III kooliastme lõpus;
- 2) anda koolile ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- 3) suunata põhikooli lõpueksamite sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid;
- 5) anda välishindamise tulemuste põhjal tagasisidet kõigile asjast huvitatud osapooltele ning võimaldada kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täiendusõppes, võimaldada suunata vastavat arendustööd.

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt B1-taseme kirjeldusele.

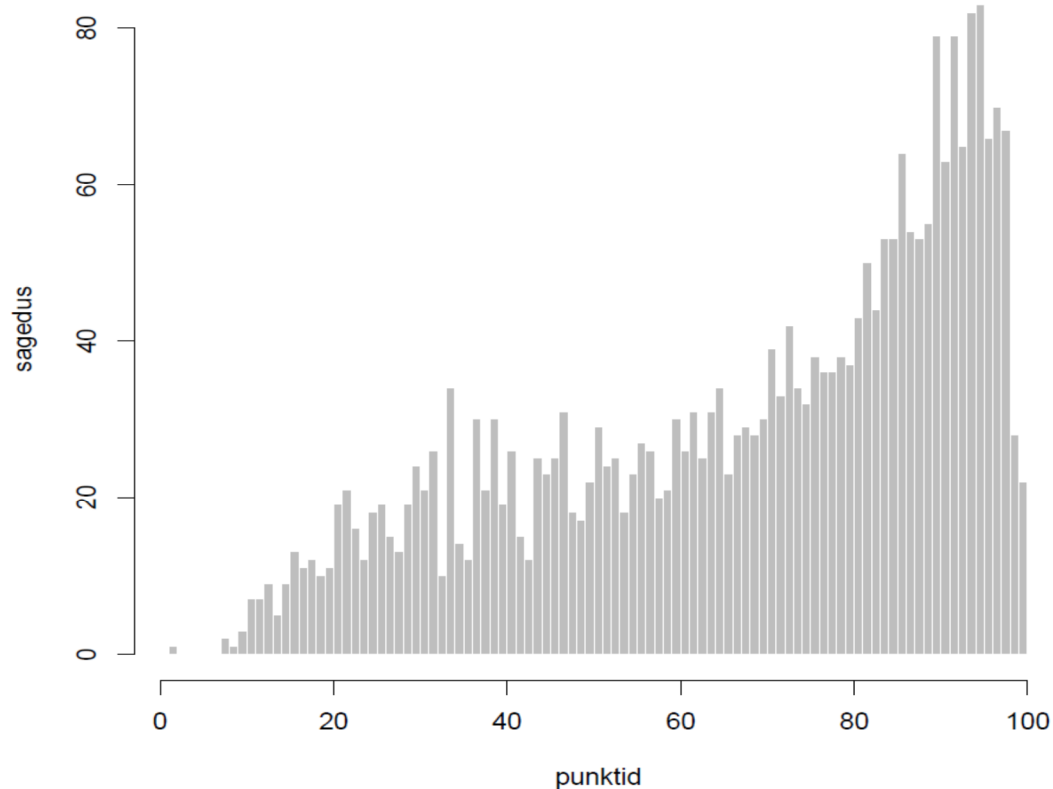
2. Eksami üldandmed

2016. aastal tegi eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamit 2774 õpilast. Võrreldes eelmise aastaga, on eksamitegijate hulk 243 õpilase võrra suurenenud. Lõpueksami keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes kõrgem – 68,4 (2015. aastal 67%).

Sel aastal sai 1853 eksaminandi (67%) vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest ja neile väljastas SA Innove B1-taseme tunnistuse. 2015. aastal sai vastava taseme tunnistuse 1620 õpilast ehk 64%.

Tulemuste jaotus

Valimi maht: 2774 , keskmine: 68.4 , st.hälve: 24.3

Joonis 1. 2016. aasta põhikooli lõpueksami tulemuste jaotus

Tabel 1. 2016. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami osad, punktid ja ajaline kestus

Osaoskus	Ülesandeid	Maksimaalne punktisumma	Aeg (minutites)
Kirjutamine	2	20	40
Kuulamine	4	20	35
Lugemine	3	20	30
Keele struktuur	3	20	30
Rääkimine	2	20	15-18

Tabel 2. Osatulemused protsentides ajavahemikul 2013–2016

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2013	61	71	69	62	75
2014	50	81,3	72	57,2	74,6
2015	57	76,5	70,2	56,6	74,7
2016	56,6	82,4	71,9	54,7	75,8

Osaoskuste võrdluses on kõige kõrgema sooritusprotsendiga kuulamisosa, nagu eelmiselgi aastal. Kõige madalama keskmise sooritusprotsendiga on keele struktuuri osa.

Tüdrukute keskmine tulemus protsentides on eelmise aastaga võrreldes veidi tõusnud, olles 74,8 (2015. a 72,8%). Poistel on keskmine sooritusprotsent sama, mis eelmisel aastal ehk 62,8 (2015. aastal 62%).

Tabel 3. Tulemused soo järgi protsentides

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine sooritusprotsent	Min	Max	St. hälve	B1-taseme saavutanud (%)
Poisid	1488	53,6	62,8	1	100	24,8	58
Tüdrukud	1286	46,4	74,8	10	100	22,0	77
Kokku	2774	100,0	68,4	1	100	24,3	67

Osaoskuste võrdluses pole tüdrukutel eelmise aastaga võrreldes üheski osaoskuses keskmine sooritusprotsent langenud, küll aga tõusnud. Märgatavalt on kerkinud kuulamisosa keskmine sooritusprotsent – eelmise aasta 80 protsendilt 86 protsendile. Paremad on sel aastal tulemused ka lugemisosas – 78% (2015. a 75) – ja rääkimisosas – 82% (2015. a 80). Eelmise aastaga sarnased tulemused on keele struktuuri osas – 61% – ja kirjutamisosas – 65%.

Poistel on keskmised sooritusprotsendid langenud kirjutamises – 48,7 (2015. a 49,9) – ja keele struktuuri osas – 48 (2015. a 52%). Poiste tulemused on paranenud aga kuulamisosas – 79 (2015. a 73) – ja rääkimisosas – 70 (2015. a 69), samal tasemel on püsinud keskmine sooritusprotsent lugemisosas – 66%.

Tabel 4. Keskmised osatulemused soo järgi protsentides

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	48,7	79	66	48,7	70
Tüdrukud	65,7	86	78	61,5	82

Tabel 5. Tulemused maakonniti

	Eksaminan- dide arv	Arv protsen- tides	Keskmine sooritus- protsent	Min	Max	St. hälve	B1- taseme saavu- tanud (%)
Harju maakond	1511	54,5	70,5	8	100	23,4	70
Ida-Viru maakond	995	35,9	62,7	1	100	25,3	57
Jõgeva maakond	13	0,5	78,5	40	97	19,7	77
Järva maakond	1	0,0	68,0	68	68		100
Lääne-Viru maakond	21	0,8	77,5	27	95	17,4	90
Lääne maakond	5	0,2	76,0	64	84	10,1	100
Pärnu maakond	49	1,8	67,7	26	99	23,4	65
Tartu maakond	149	5,4	80,3	13	100	20,4	87
Valga maakond	29	1,0	78,6	31	98	18,6	86
Kokku	2774	100,0	68,4	1	100	24,3	67

Tabel 6. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv prot- sentides	Keskmine sooritus- protsent	Min	Max	St. hälve	B1-taseme saavutanud (%)
Gümnaasium, mille juures on põhikooli klasse	63	2,3	62,5	13	98	26,0	56
Lasteaed- põhikool	9	0,3	76,6	32	97	20,0	89
Põhikool	814	29,3	60,6	1	100	26,2	55
Põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena	1887	68,0	71,8	8	100	22,6	72
Kokku	2774	100,0	68,4	1	100	24,3	67

3. Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on 56, eelmisel aastal oli see 57. Seega on kirjutamisosa sel aastal veidi madalama tulemusega.

Esimene ülesanne on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga kui teine ülesanne – vastavalt 56 ja 57,2. Mõlema ülesande eest kokku võis saada 20 punkti. Esimese ülesande keskmine tulemus on 10-pallisel skaalal 5,6 ja teisel ülesandel 5,7.

Poisid said keskmiseks tulemuseks 9,7 punkti ja tüdrukud 13 (eelmisel aastal vastavalt 9,9 ja 13).

Kirjutamisosa ülesandeid oli eksamitöös kaks: esimene neist 45–50 sõna pikkune teade (kutse), teine kiri sõbrale. Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele teate või kirja kirjutamisel tugineda.

Esimeses ülesandes tuli kirjutada kutse oma koolikaaslastele. Eksaminand pidi ette kujutama, et soovib suvel matkale minna ning koolikaaslasi endaga kaasa kutsuda. Õpilased said ülesandega hästi hakkama, lähtusid ülesande täitmisel sisupunktidest ja koostasid nõutud pikkusega teate. Kutse kirjutamisel osutus probleemiks sõna *matk*, mida kohati aeti segi *reisiga/ekskursiooniga*. Oli töid, milles kutsuti koolikaaslasi suurlinna ekskursioonile. Sellist lähenemist ei saa ülesande hindamisel paraku aktsepteerida, kuna *matk* mõistena on eesti keeles kindlat konteksti kandev ja erinev *ekskursiooni* tähendusest. Mõneti tekitas probleeme ka õpilase arusaam enda rollist etteantud situatsioonis, teate asemel oli koostatud reklaamtekst, milles pakuti matkateenust.

Teises ülesandes tuli kirjutada kiri sõbrale ja kutsuda ta endaga koos suveks tööle. Kirjas oli vaja täpsustada, milles töö seisneb, kui pikk on tööaeg ja kui suur palk ning eraldi oli vaja välja tuua töö plussid ja miinused.

Ülesanne lahendati ootuspäraselt. Kirjeldati töö sisu, kutsuti sõpra endaga kaasa ja osati välja tuua pakutava töö plussid ja miinused. Samas oli ka kirjutisi, milles eksaminand kirjeldas üksikasjalikult üht ametit ega sidunud seda kirja teemaga. Või oli eksaminand kirjeldanud elukutset, mille ta kunagi omandada soovib. Sellistel juhtudel jäi õpilasel ülesanne täitmata.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Eesti	45	1,6	72,6	0	20	5,4
Keelekümblus (eesti)	471	17,0	75,5	0	20	4,5
Vene	2255	81,3	52,3	0	20	6,4
Viipekeel (eesti)	2	0,1	67,5	13	14	0,7
Viipekeel (vene)	1	0,0	2,5	0	0	
Kokku	2774	100,0	56,6	0	20	6,3

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1488	53,6	48,7	0	20	6,4
Tüdrukud	1286	46,4	65,7	0	20	5,7
Kokku	2774	100,0	56,6	0	20	6,3

Kuulamisosa

Kuulamisosa keskmine tulemus protsentides on 82,4, eelmisel aastal oli see 76,5. Seega on selle osaoskuse keskmine sooritusprotsent sel aastal tõusnud. Poiste keskmine on 79 (2015. a 73) ja tüdrukutel 86 (2015. a 80). Eelmise aastaga võrreldes on kuulamisosa tervikuna märgatavalt kõrgema tulemusega, seda ka poiste ja tüdrukute keskmiste sooritusprotsentide võrdluses.

Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest, kokku oli 25 üksikküsimust. Esimese ülesande (piltidega ja kolmese vastusevalikuga ülesanne) keskmine sooritusprotsent on 84,6, mis on eelmise aastaga samal tasemel. Kõige kõrgema keskmise tulemusega on II ülesanne – 88,7 (õige-vale). III ülesanne (küsimusele tuli kolme variandi hulgast valida sobiv vastus) on neljast ülesandest kõige madalama keskmisega – 76,3. Neljanda ülesande (lünkülesanne) keskmine on 81,3, mis on palju kõrgem kui eelmisel aastal (64,4).

Üksikküsimusi, mis on kohati liiga kerged olnud, oli rohkem just II ja IV ülesandes. Eristusindeksid on aga kokkuvõttes heade näitajatega kõigis ülesannetes.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Eesti	45	1,6	93,5	10	20	2,4
Keelekümblus (eesti)	471	17,0	94,5	6	20	2,1
Vene	2255	81,3	79,7	0	20	4,1
Viipekeel (eesti)	2	0,1	0,0	0	0	0,0
Viipekeel (vene)	1	0,0	0,0	0	0	
Kokku	2774	100,0	82,4	0	20	4,0

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1488	53,6	79,1	0	20	4,3
Tüdrukud	1286	46,4	86,1	0	20	3,6
Kokku	2774	100,0	82,4	0	20	4,0

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 71,9, mis on kõrgem kui eelmisel aastal (70,2). Tüdrukute keskmine sooritus on 78, olles eelmise aastaga võrreldes tõusnud (75%), poiste keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes samaks jäänud – 66%.

Lugemisosas oli kolm ülesannet, mille vahel jaotus 20 üksikküsimust.

Kõige kõrgema keskmise sooritusnäitajaga on kolmas ülesanne – 81%, esimese ülesande keskmine sooritusprotsent on 80 ja teisel ülesandel 63. Statistilised näitajad on eelmise aasta näitajatega sarnased.

II ülesanne, milles tuleb 15 variandi seast leida lünka sobiv, on olnud aastati kõige keerulisem. Et ülesanne edukalt lahendada, peab lisaks sõnavara tundmisele tabama ka konteksti. Kõige keerukamaks on seekord osutunud määrsõnaga lünk. Ülesanne on hästi eristanud nõrku ja tugevaid eksaminande ja kõik küsimused on olnud heade eristusnäitajatega.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Eesti	45	1,6	93,5	10	20	2,4
Keelekümblus (eesti)	471	17,0	94,5	6	20	2,1
Vene	2255	81,3	79,7	0	20	4,1
Viipekeel (eesti)	2	0,1	0,0	0	0	0,0
Viipekeel (vene)	1	0,0	0,0	0	0	
Kokku	2774	100,0	82,4	0	20	4,0

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1488	53,6	66,6	0	20	6,0
Tüdrukud	1286	46,4	78,0	0	20	5,1
Kokku	2774	100,0	71,9	0	20	5,7

Keele struktuuri osa

Struktuuriosa keskmine sooritusprotsent on 54,7, eelmisel aastal oli see veidi kõrgem ehk 56,6. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on 61,5 ja poistel 48,9.

Struktuuriosas oli kaks ülesannet kokku 25 üksikküsimusega.

Esimese ülesande keskmine sooritusprotsent on 67,4, mis on veidi madalam kui eelmisel aastal (68,7). Teise ülesande keskmine sooritusprotsent on 46,2, mis on samuti madalam kui eelmisel aastal (48,6).

Esimeses ülesandes olid üksikküsimuste eristusnäitajad head. Keerukamaks osutus – nagu ka eelmisel aastal – õige asesõna valimine.

Teine ülesanne on madalama sooritusprotsendiga kui eelmisel aastal. Kuna antud ülesandega mõõdetakse grammatiliste vormide tundmist, siis on see olnud ka aastate lõikes madalama keskmisega, kuigi ülesande koostamisel lähtutakse põhimõttest, et testitav peab oskama eri sõnavorme moodustada eelkõige baassõnavara piires. Kahjuks valmistab endiselt raskusi elementaarsete sõnade käänamine või pööramine, seejuures ka õigekiri. Sel aastal valmistas õpilastele enam raskusi täismineviku moodustamine (*puudub / on puudunud*), arvsõnade käänamine, (*kaks / kahest*) ja – nagu ka eelmistel aastatel – võrdlusastmete

moodustamine (*pikk/pikem*). Endiselt ei osata pöörata suplettiivse tüvega sõnu, nt *minema*, kuigi antud sõna ise on üks esimestest, millega õpilane keele omandamisel kokku puutub.

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Eesti	45	1,6	68,6	2	20	5,2
Keelekümblus (eesti)	471	17,0	72,1	0	20	4,2
Vene	2255	81,3	50,8	0	20	5,3
Viipekeel (eesti)	2	0,1	66,0	12	14	1,7
Viipekeel (vene)	1	0,0	56,0	11	11	
Kokku	2774	100,0	54,7	0	20	5,3

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1488	53,6	48,9	0	20	5,2
Tüdrukud	1286	46,4	61,5	0	20	5,2
Kokku	2774	100,0	54,7	0	20	5,3

Rääkimisosa

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 75,8, olles seega veidi kõrgem kui möödunud aastal (74). Aastaid võrreldes suuri erinevusi selles osaoskuses ei ole, tulemus on püsinud stabiilne.

Maksimaalselt oli suulise osa ülesannete eest võimalik saada 20 punkti. Poiste keskmine tulemus punktides on 14 (2015. a 13,8) ja tüdrukutel 16,4 ehk sama mis eelmisel aastal.

Õpilased tulevad paremini toime ülesannetega, milles tuleb kas pilti kirjeldada või vestelda etteantud teemal. Probleemiks on ülesanne, mis eeldab operatiivselt info otsimist ja selle vahendamist.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Eesti	45	1,6	88,1	4	20	4,0
Keelekümblus (eesti)	471	17,0	90,3	0	20	3,2
Vene	2255	81,3	72,6	0	20	5,3
Viipekeel (eesti)	2	0,1	0,0	0	0	0,0

Viipekeel (vene)	1	0,0	0,0	0	0	
Kokku	2774	100,0	75,8	0	20	5,2

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentes	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1488	53,6	70,2	0	20	5,4
Tüdrukud	1286	46,4	82,2	0	20	4,6
Kokku	2774	100,0	75,8	0	20	5,2

4. Kokkuvõtteks

Sel aastal on eksami keskmine sooritusprotsent märgatavalt kõrgem kui eelmisel aastal.

Kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonna keskmised sooritusprotsendid on samuti tõusnud – Harjumaal on see protsent 77 (2015. a 69,3) ja Ida-Virumaal 66 (2015. a 61).

Punktivahemike võrdluses on kõige rohkem – 704 – neid õpilasi, kes said 90–100 punkti maksimaalsest eksamitulemusest. Õpilasi, kelle tulemus jäi punktivahemikku 50–74, on veidi vähem ehk 698, 686 õpilase tulemus jäi vahemikku 75–89 ja 90 õpilase tulemus vahemikku 0–19.

Juhul, kui kool rakendab hindamisel riiklikul õppekaval põhinevat hindamisskaalat, on sel aastal õpilaste koguhulgast kõige enam neid, kes said lõpueksami hindeks viie. Teised kaks suuremat gruppi moodustavad õpilased, kes said hindeks kolme ja nelja. Nii eelmise aasta kui ka üldisemalt nelja aasta lõikes on suurenenud B1-taseme tunnistuse saanute hulk.

Tabelist 17 on näha, et eksami keskmine sooritusprotsent on püsinud neljal järjestikusel aastal pea samasugune, sel aastal on tulemus veidi tõusnud. Eksami raskusaste on seega ühtlane.

Tabel 17. Eksami üldstatistika nelja aasta lõikes

Aasta	Eksaminandid	Maksimaalne tulemus	Minimaalne tulemus	Keskmine sooritusprotsent	Taseme saavutanute arv %
2013	2435	100	4	67,8	64
2014	2401	100	5	67	63
2015	2531	100	5	67	64
2016	2774	100	1	68,4	67

Õpetajatel soovitaks keskenduda kõigi osaoskuste võrdsele arendamisele. Grammatika kõrval on sama oluline kuulamine ja lugemine. Kohati jäädakse liialt kinni mallide kinnistamisse ega pöörata tähelepanu keele praktilisele poolele – keel on ennekõike vahend, mida suhtlemisel kasutada.